

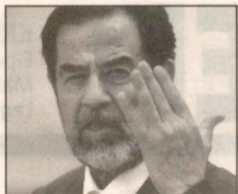
Danske journalister i retten for lekkasje

To journalister og sjefredaktøren i den danske avisen Berlingske Tidende møtte i går i retten tiltalt for å ha videreformidlet hemmeligstemplede opplysninger.

De to journalistene Michael Bjerre og Jesper Larsen og sjefredaktør Niels Lunde står tiltalt for å ha videreformid-

let fortrolige opplysninger som en tidligere medarbeider i det danske forsvarrets etterretningstjeneste, Frank Grevil, lekket til dem.

Informasjonen viste at det ikke var funnet bevis for at Saddam Hussein hadde masseødeleggelsesvåpen.

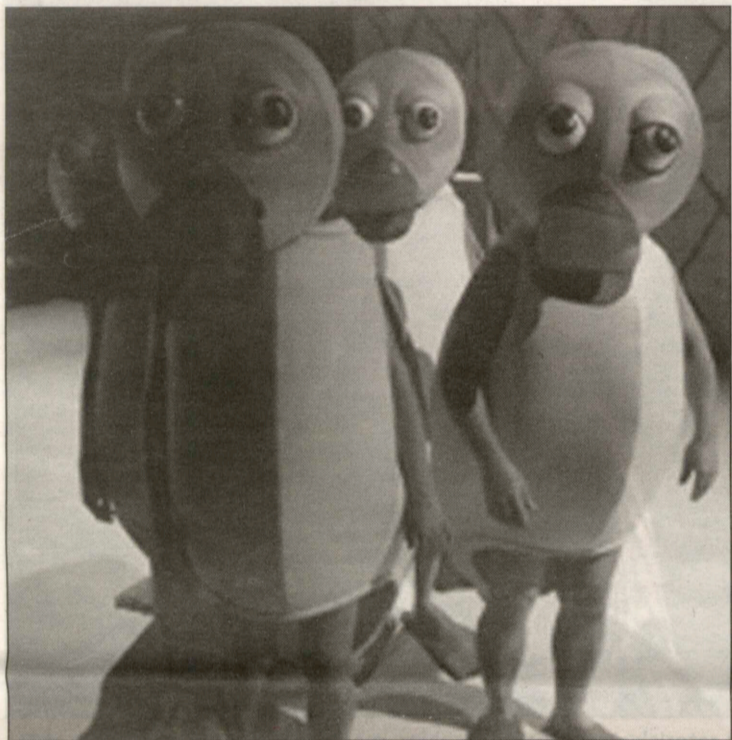
I SENTRUM: Saddam Hussein

Finn.no slår papiravisa

Nettjenesten finn.no tjener nå for første gang mer penger enn Aftenpostens papiravis. Finn.no er blitt en pengemaskin for Aftenposten, som fortsatt er hovedaksjonær med 62 prosent av aksjene. Etter årets ni første måneder har finn.no et driftsresultat på 120 millioner kroner, mot 116 millioner kroner for Aftenpostens papiravis.

enesetter H. C. Andersens eventyr som allegori på et sykt samfunn.

Europeisk forfallshistorie

SENTIMENTAL KRITIKK: «Den stygge andungen» i Lars Øynos regi går ikke helt klar av å sentimentalisere når den bruker H. C. Andersens eventyr som utgangspunkt for kulturkritikk, mener vår anmelder.

FOTO: GRUSOMHETENS TEATER

TEATER

«Den stygge andungen»

etter H. C. Andersen
Regi og manus: Lars Øyno
Scenografi og kostyme: Ole Jacob Børretzen, Hilde E. Brundstad og Lars Øyno
Grusomhetens teater
Hausmania, 12. nov

anmeldelse

Tilliten til tablåenes kraft er litt for sterk i denne forestillingen.

Grusomhetens teater er i godt selskap når de med forestillingen «Den stygge andungen» vil formidle en annen H. C. Andersen enn den man minnes fra barne-TV. Likevel har andre teaterskapere gått mer radikalt til verks for å avsentimentalisere eventyrdikteren.

I samtidsoperaen «Jeg er kun skindød» av danske Kirsten Dehlholm og Hotel Pro Forma, ble dikteren spilt av en kvinne, og med materiale fra blant annet H. C. Andersens dagbøker dreide det seg om de uhyggelige og smertefulle aspektene ved H. C. Andersens liv. Tittelen «Jeg er bare skindød» var for eksempel en henvisning til beskjeden den (mildt sagt) nevrotiske dikteren la på nattbordet sitt når han la seg til å sove.

Frank Castorfs «Meine

Schneekönigin» fra Berlins Volksbühne var polemisk og provokatorisk. Her ble H. C. Andersen definitivt betraktet som «voksenforfatter» – for eksempel når to mannlige skuespillere «håndhilder» med kjønnsorganene. Denne forestillingen talte for H. C. Andersen som en anarkistisk eller barnslig motstemme mot en voksenverden som bare tilsynelatende er rasjonell.

Andre som har kastet seg over H. C. Andersens verk i de senere årene, er Teater Kaleidoskop og Circus Cirkör, Odinteatret og kanadiske Robert Lepage. Mens Nationaltheatrets «Nattergalen» var en spektakulær familieforestilling full av crazy komikk.

Lars Øyno har ansvar for manus og regi i «Den stygge andungen». Som tittelen tilsier har han valgt å fokusere på bare ett eventyr, selv om man både aner allusjoner til «Piken med svovelstikkene» og til H. C. Andersens kontrastfylte bakgrunn og liv.

Forestillingen er likevel ikke en tekstbasert dramatisering, men har snarere preg av å være en skeiv kabaret med Den stygge andungen som ledemotiv.

Til venstre på scenen står en sprinkelseng, hvor det ligger en ung pike i hvit nattserk, til høyre et piano med en kabaretsangerinne i rød kjole. Lars Øyno lar forestillingen åpne i langsomt tempo, mens publikum kommer

inn, og vi blir sittende og se på portrettet av Goethe på sceneteppet, og lese dikterens ord om at det som skiller og foredrer mennesket i forhold til alle andre vesen, er dets evne til omsorg og empati.

Dermed er på mange måter tonen satt for en forestilling hvor vi gjennom H. C. Andersens eventyr skal bli konfrontert med et annet og mer pessimistisk bilde av mennesket, framfor alt når vi opptrer i flokk, og avslører det dyriske.

Som i flere av Lars Øynos oppsetninger, skal opptog hvor skuespillerne gestalter et (borgelig) kollektiv, ha en framtrekkende funksjon. Her skal ikke minst de opptrinne som i programmet betegnes som «herregårdsscenen» og «andegårdsscenen» imponere. I andegårdsscenen dreier det seg om den klassiske utstøtelsesprosessen av den som er annerledes, samtidig som kostymer og masker har en touch Disney eller popestetikk som redder scenen fra å bli sentimental.

Visuelt sett blir jeg enda mer tatt av herregårdsscenen. Her ser man prosessjoner av spøkelsesaktige, hvite gestalter med kjempemasker for ansiktene, og hvor øynene og munnene kan minne om kratre, eller la dem framstå som «blinde». Dette tablået fanger inn et sentralt spenningsforhold i H. C. Andersens diktning og liv, hvor estetisk forfinelse står i tragikomisk kon-

trast til et menneskelig atferdsmønster som moralsk sett er obskurt og forvirret.

Men selv om denne forestillingen på det beste både fanger inn H. C. Andersens skjøre eller fragile, poetiske og samtidig moralsk indignerte stemme, klarer ikke Lars Øyno helt å ta skrittet til å iscenesette situasjoner med den flersjiktighet som han intenderer. Øyno stoler så sterkt på gestenes eller tablåenes utsigelseskraft, at han gang på gang lar dem vare lenger enn de egentlig tåler.

Her blir Goethe brukt som en portal, mens forløpet dokumenterer det 20. århundre som forfallshistorie eller barbarisk kontrast til dikterens idealisme. På sceneteppet ser man maskinskrevne brev som dokumenterer nazistenes utslettelse av syke og åndssvake, mens Øyno også parallellfører H. C. Andersens eventyr med kjente kunstnerskjebner som Bendik Riis og Gunvor Hofmo. For den som kjenner Lars Øynos tidligere forestillinger, er dette kjent mark. Man kan beundre hans vilje til å gå på klingen av de store temaene, men dette er også en risikosone hvor engasjement kan slå over i besvergelse og affekt.

Mot slutten er skuespillerne iført hvite pyjamas, som pasienter på et asyl, og Hanne Dieserud rope fram Gunvor Hofmos dikt med gråtende stemme: «Syk blir en av ropet på virkelighet...». Kanskje

dette valget er gjort fordi Lars Øyno til slutt «trenger» en tekst? Men tekstbehandlingen yter ikke rettferdighet til Hofmos dikt. Og man kan spørre seg om hensikten med å dramatisere jeg'et i dette diktet på en så bokstavelig måte, når Øynos «Grusomhetens teater», under innflytelse fra avantgardisten Antonin Artaud, nettopp vil unngå reduserende virkelighetsillustrasjon.

«Den stygge andungen» går derfor ikke helt klar av å sentimentalisere når den bruker H. C. Andersens eventyr som utgangspunkt for kulturkritikk og diagnostikk. Helt til slutt fyker det en måke gjennom rommet, på en usynlig skinne. Det skjer bare i et kort glimt, men tilfører forestillingen en etterlengtet letthet. Mer illusjon av den litt sirkusaktige, lettbeinte slaget, hadde antagelig tjent H. C. Andersen og de tunge temaene.

Therese Bjørneboe
kultur@klassekampen.no

ONSDAG 15/11 - KONSERT KL 20.30
Dørene åpner kl. 19.00 - Bill. kr 150/100

JAKOB SANDE 100 år
LARS KLEVSTRAND - sang, BJØRN KLAKEGG - gitarer og lyder, RUNE KLAKEGG - piano, trekkspill og treblås og JAN OLAV RENVÅG - bass og tuba. Plateslepp

VISER HVER ONSDAG I 11 ÅR *Josefine*
Josefine Vertshus, Josefines gt.16